

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาค้นคว้า

1. สำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5
2. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา วารสาร เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง

3. สัมภาษณ์และสอบถามครูที่สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาไทยและนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2532 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน จากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดในเขตการศึกษา 5 จำนวน 6 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วน 1 : 2 จากจำนวนโรงเรียนแต่ละจังหวัดทั้งหมด 51 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 25 โรงเรียน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาโรงเรียนละ 5 คน จากกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน 25 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยทั้งสิ้น 125 คน

3. กลุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียน จากนักเรียนในเขตการศึกษา 5 ทั้งหมด 27,220 คน นำมาเปิดตารางหาขนาดของตัวอย่างประชากร ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 คิดขนาดความคลาดเคลื่อนเป็น ± 5 ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียน 400 คน (ประคอง กรรณสูต 2528: 336) ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากกลุ่มประชากรโรงเรียนในข้อ 1 โดยสุ่มจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 มาชั้นละ 6 คน ได้โรงเรียนละ 18 คน รวมกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งสิ้น 450 คน

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียน ครูภาษาไทย และนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ต่อเปล่าย

จังหวัด ในเขตการศึกษา 5	จำนวน โรงเรียน	ตัวอย่างประชากร โรงเรียน	ตัวอย่างประชากร ครูภาษาไทย ม.ปลาย	ตัวอย่างประชากร นักเรียน ม.ปลาย
ราชบุรี	10	5	25	90
กาญจนบุรี	8	4	20	72
ประจวบคีรีขันธ์	9	4	20	72
เพชรบุรี	8	4	20	72
สมุทรสงคราม	6	3	15	54
สุพรรณบุรี	10	5	25	90
รวม	51	25	125	450

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านภาคกลางเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สัมภาษณ์ครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 338) เพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 1 ชุด สำหรับครูภาษาไทยและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น การปฏิบัติ และความต้องการในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น การปฏิบัติ และความต้องการในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายในการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง
2. ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง
4. ด้านการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย
5. ด้านวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เป็นแบบปลายเปิด (Open end) ตอบโดยเสรีตามหัวข้อที่กำหนด

4. นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา ความครอบคลุม เนื้อหาและการใช้ภาษา แล้วนำมาแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก ก หน้า 288) ตรวจพิจารณาความครอบคลุม เนื้อหา การใช้ภาษา ความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจคำตอบ (Check List) มีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูภาษาไทย จำนวน 9 ข้อ รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น การปฏิบัติ และความต้องการในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น การปฏิบัติ และความต้องการในการนำเพลงพื้นบ้านภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ส่วนละ 4 ระดับ คือ 4 3 2 1 แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายในการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	7 ข้อ
2. ด้านเนื้อหาวิชาที่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	
2.1 เนื้อหาวิชาการใช้ภาษาไทย	11 ข้อ
2.2 เนื้อหาวิชาหลักภาษา	8 ข้อ
2.3 เนื้อหาวิชาวรรณคดี	5 ข้อ
2.4 เนื้อหาวิชาเลือก	10 ข้อ

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เพลง
ที่บ้านภาคกลาง
- 3.1 การใช้เพลงที่บ้านภาคกลางจัดกิจกรรม
ประกอบขั้นตอนการสอน 5 ข้อ
- 3.2 วิธีการใช้เพลงที่บ้านภาคกลางจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน 5 ข้อ
- 3.3 การใช้สื่อการสอนประกอบการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนที่ใช้เพลงที่บ้าน
ภาคกลาง
- 3.3.1 สิ่งพิมพ์ 3 ข้อ
- 3.3.2 อุปกรณ์และวัสดุการสอน 4 ข้อ
- 3.3.3 แหล่งวิทยาการ 2 ข้อ
4. ด้านการนำเพลงที่บ้านภาคกลางมาใช้ใน
การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย 8 ข้อ
5. ด้านวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียน
การสอนที่นำเพลงที่บ้านภาคกลางมาใช้ 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เพลงที่บ้านภาคกลางมา
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
เป็นแบบปลายเปิด (Open end) จำนวน 4 ข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูภาษาไทยและนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกันในโรงเรียน เมธิพิชญะวัน
วิทยาลัย โรงเรียนสกลวิสุทธิ โรงเรียนศรีวิชัย โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ โรงเรียน
ปากท่อพิทยาคม จำนวน 20 คน เพื่อดูปัญหาในการตอบและหาความเที่ยงของเครื่องมือได้
ค่าความเที่ยงของเครื่องมือในส่วนประเมินค่า ด้านการปฏิบัติและความต้องการนำเพลงที่บ้าน
ภาคกลางมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย .844 และ .912
ตามลำดับ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุง เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค
หน้า 291) แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงหัวหน้าศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 5 และหนังสือจากหัวหน้าศึกษาธิการเขต ถึงหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 25 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และครูภาษาไทยในการตอบแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามส่งไปให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรทางไปรษณีย์ และรวบรวมกลับคืนด้วยตนเอง เริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2533 และเก็บแบบสอบถามเสร็จสิ้นวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2533

3. แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 575 ฉบับ เป็นแบบสอบถามครูภาษาไทย 125 ฉบับ ได้รับคืน 122 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.60 และแบบสอบถามนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 450 ฉบับ ได้รับคืน 443 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.44

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำแบบสอบถามส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. นำแบบสอบถามส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 กำหนดค่าคะแนน (Weight) จากคำตอบส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำมาใช้มากที่สุด เท่ากับคะแนน 4

มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำมาใช้มาก เท่ากับคะแนน 3

มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำมาใช้น้อย เท่ากับคะแนน 2
 มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำมาใช้น้อยที่สุด
 หรือไม่มีความเหมาะสม หรือไม่มีการปฏิบัติ หรือไม่ต้องการนำ
 มาใช้เลย เท่ากับคะแนน 1

2.2 จากการกำหนดคะแนนดังกล่าว นำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} = ค่ามัชฌิม เลขคณิตของคะแนน

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

N = ตัวอย่างประชากร

(John E.Freund 1981: 61)

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่ามัชฌิม เลขคณิต ดังนี้

3.56 - 4.00 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำ
 มาใช้มากที่สุด

2.56 - 3.55 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำ
 มาใช้มาก

1.56 - 2.55 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำ
 มาใช้น้อย

1.00 - 1.55 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือปฏิบัติ หรือต้องการนำ
 มาใช้น้อยที่สุด หรือไม่มีความเหมาะสม หรือ
 ไม่มีการปฏิบัติ หรือไม่ต้องการนำมาใช้เลย

2.3 นำค่ามัชฌิม เลขคณิตแต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนนจากแนวโน้มเข้าสู่
 ส่วนกลาง โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n(\sum fx^2) - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

- S.D. = ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน
 Σfx = ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่
 Σfx^2 = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของคะแนน
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

(John E. Freund 1981: 61)

2.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 เสนอในรูปตารางประกอบ
 ความเรียง

3. นำแบบสอบถามส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่ง
 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เสนอในรูปความเรียง

4. นำผลการประเมินโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทย
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบประเมินโครงการ (ดูรายละเอียด
 ภาคผนวก ง หน้า 333) เสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

การนำเสนอโครงการ

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และฟังแถบบันทึกเสียงเพลงพื้นบ้าน
 ภาคกลาง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชา
 ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ตอนที่ 1 ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยและ
 ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย ซึ่งครูและนักเรียนมีความเห็นว่าต้องการนำมาใช้มาก
 เป็นอันดับแรกของแต่ละเนื้อหาวิชาและของกิจกรรม เสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย นำเสนอเป็น
 ตัวอย่างโครงการการใช้ เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ถ้าครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันก็นำเสนอเพียงโครงการเดียว หากครูและนักเรียนมีความ
 ความเห็นไม่ตรงกันก็นำเสนอเป็น 2 โครงการ ส่วนเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่นำมาสร้างตัวอย่าง
 โครงการนั้น คือ เพลงพื้นบ้านภาคกลางที่ครูภาษาไทยร้องได้ ร้อยละ 10 ขึ้นไป ได้แก่ เพลง
 เต็นกำ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเรือ เพลงเหย่ย เพลงหงวมาลัย และลำตัด
 องค์ประกอบของโครงการที่นำเสนอ มีดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการสอน
5. การประเมินผล
6. แนวทางในการจัดกิจกรรม
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. นำโครงการที่สร้างเสร็จแล้ว (ดูรายละเอียดภาคผนวก ฉ หน้า 343.) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ชุดเดิม) และเพิ่มอีก 1 ท่าน (ตั้งรายนามในภาคผนวก ก หน้า 288) ประเมินโครงการ แล้วนำโครงการมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำเสนอเป็นโครงการฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย